

Kotisairaalan satel- liittiyksikön palve- lukäsikirja

Sisällys

1 Kotisairaaloiminta	4
2 xx kotisairaalan toimintamalli	6
2.1 Potilaaksi tuleminen	6
2.2 Kotisairaalan sairaanhoitajien työtehtävät	7
2.2.1 Työn erityispiirteitä	8
2.3 Kotisairaalan lääkärin työtehtävät	11
3 Palliatiivinen potilas	12
3.1 Ensihoidon saattohoitoprotokolla	14
4 Infektiopotilas	15
5 Kotisairaalan hoidon tarpeen arviointi (KoHTA) -toimintamalli	17
5.1 KoHTA-toimintamalli	17
5.2 Toiminta-alue ja potilasryhmät	19
5.3 Palvelun saatavuus	19
5.4 Perehdytys ja osaaminen	21
5.5 Hoidon tarpeen arviointi	22
5.6 KoHTA-toiminnassa käytettävät lääkkeet	22
5.7 Lääkärin konsultaatiot KoHTA-käynneiltä	22
5.8 Kirjaaminen ja tilastointi	23
6 Palliatiivinen keskus kotisairaalan satelliittiyksiköiden tukena	24
7.1 Lääkeluvat	26
7.2 Lääkkeet	26
7.3 Lääkkeiden valmiiksi laittaminen	27
7.4 Hoitolaukun lääkitys	28
7.5 Hätälääkitys	28
7.6 Verensiirto	28
8 Hoitotarvikkeet	29
8.1 Hoitolaukku	29
8.2 Laboratoriopakki	29
8.3 Vieritestilaitteet	29
8.4 Happirikastin	29

8.5 Apuvälineet	29
9 Kirjaaminen ja tilastointi	30
9.1 Fraasipaketit	31
9.2 Tilastointi	31
9.3 Palliativiset toimenpitekoodit	32
10 Kotisairaalan maksut ja laskutusohje	33
11 Yhteistyötahoja	34

1 Kotisairaaloiminta

Kotisairaaloiminnalla tarkoitetaan määräaikaista sairaalatasoista hoitoa potilaan omassa kodissa tai asumispalveluyksikössä. Kotisairaalan satelliittiyksiköllä tarkoitetaan osaston yhteydessä toteutettavaa kotisairaaloimintaa, jota toteutetaan alueen tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaisesti.

Kotisairaaloiminta auttaa vähentämään osastohoitoa henkilöillä,

- jotka tarvitsevat lyhytaikaista sairaalatasoista hoitoa
- joiden hoito ei edellytä terveyskeskussairaalan osastohoitoa
- jotka haluavat kotisairaalahoitoon.

Kotisairaaloiminnan avulla

- voidaan säästää osastohoidon kustannuksia sekä turhista siirroista aiheutuvia kustannuksia (ensihoito)
- voidaan välttää inhimillistä kärsimystä (esim. ikääntyneiden siirrot) ja vahvistaa potilaan ja läheisten osallisuutta hoidon suunnitteluun ja toteutukseen
- on mahdollista selkeyttää eri ammattilaisten välistä työnjakoa sekä vahvistaa ammattilaisten osaamista.

Kotisairaalassa hoidetaan

- infektiopotilaita, joilla on suonensisäinen antibioottihoito
- potilaita, joilla on jatkohoidon tarve (esim. haavanhoito, avanteen hoito)
- suonensisäistä ravitsemusta tarvitsevia potilaita
- palliatiivisessa hoidossa sekä saattohoidossa olevia potilaita
 - elämän loppuvaiheen oireiden hoito, kotisaattohoito
 - kipupumppuhoidot
 - lasten palliatiivinen hoito ja saattohoito
 - neurologisia sairauksia sairastavia potilaita (esim. ALS-potilaat)
 - sydämen vajaatoimintaa tai keuhkohtaumatautia sairastavia potilaita
 - muistisairaiden potilaiden elämän loppuvaiheen hoito

Kotisairaaloiminta on moniammatillista tiimityötä, jossa potilaan hoitoon osallistuvat lääkäri, sairaanhoitajat sekä psykososiaalisen tuen ammattilaiset yhteistyössä potilaan ja läheisten kanssa. Hoitoon voi osallistua myös muita ammattilaisia esimerkiksi haava-
hoitaja, fysioterapeutti, sairaalapappi sekä kolmannen sektorin toimijoita, kuten Syöpäyhdistyksen tukihenkilöt ja vapaaehtoiset.

Kotisairaaloimintaa voidaan toteuttaa sovittuina kotikäynteinä, etäkäynteinä (videovälitteisinä etähoitokäynteinä) sekä puhelimitse tapahtuvana neuvontana ja ohjauksena. Käyntejä suunnitellaan ja toteutetaan joustavasti potilaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Käyntejä voidaan toteuttaa useampia kertoja päivässä tai esimerkiksi

kerran viikossa sovittuina tukikäynteinä. Ennalta suunniteltujen käyntien lisäksi kotisairaala voi tehdä tarvittaessa käyntejä potilaan tai omaisen puhelinsoiton perusteella.

Kotisairaala tekee yhteistyötä kotihoidon sekä asumispalveluiden kanssa potilaiden hoidon toteuttamiseksi. Tarvittaessa kotisairaalan lääkäri tekee kotikäyntejä virka-aikana.

Potilas voidaan hoitaa suunnitelmallisesti osittain osastolla sekä kotisairaalan käynneillä. XXX osastolla on vuodepaikka, jossa hoito voidaan toteuttaa tarvittaessa, jos hoito ei kotona onnistu. Potilas voidaan hoitaa suunnitelmallisesti niin, että hän on välillä osastolla hoidossa ja välillä kotijaksoilla kotisairaalan hoidossa.

Kotisairaalaahoitoon ei kuulu säännöllinen perushoito, pelkkä lääkkeenjako tai esimerkiksi kroonisten haavojen hoito. Kotihoidon palvelut järjestetään, jos on tai hoidon aikana tulee perushoidon tarvetta. Käyntejä voidaan tehdä myös osittain yhdessä kotihoidon kanssa. Esimerkiksi haavapotilaalla kotihoito huolehtii haavan päivittäisestä hoitamisesta ja kotisairaala käy seuraamassa haavan paranemista harvemmin.

2 xx kotisairaalan toimintamalli

XXX kotisairaala on Keski-Suomen kotisairaalaverkoston satelliittiyksikkö, joka tuottaa XXX alueella kotisairaalapalvelut noin 30–60 minuutin ajomatkan säteellä. Kokonaistilanne huomioiden potilas voidaan ottaa hoitoon välimatkoista riippumatta, kun se on hoidon ja resurssien kannalta järkevää. XXX kotisairaalan toimipiste sijaitsee XXX sairaalan vuodeosaston yhteydessä.

XXX kotisairaalan vahvuus on x sairaanhoitajaa, x sijainen sekä lääkäri. Kotisairaalan lääkäri ja sairaanhoitaja tekevät yhteistyötä. Kotisairaalassa työskentelee vastuulääkärinä virka-aikana **osastonlääkäri XXX**. Kotisairaalassa työskentelee yksi sairaanhoitaja aamu- ja iltavuorossa. Öisin puhelut ohjautuvat osaston yöhoitajille. Ensihoito!

Kotisairaalan sairaanhoitaja työskentelee ensisijaisesti kotisairaalassa. Sairaanhoitaja työskentelee osastolla, jos kotisairaalassa ei ole suunniteltuja kotikäyntejä tai muita tehtäviä. Sairaanhoitaja ei ole sidottu osastolle vahvuuteen. Kotikäyntien suunnittelussa otetaan huomioon mahdolliset kotihoidon käynnit päällekkäisyyksien välttämiseksi.

2.1 Potilaaksi tuleminen

Kotisairaalapotilaaksi tullaan lääkärin läheteellä erikoissairaanhoidon tai perusterveydenhuollon päivystyksestä, osastoilta tai vastaanotoilta. Kotihoidon ja asumispalveluyksiköiden asukkaat eivät tarvitse lähetettä. Lähettävä lääkäri arvioi potilaan soveltuvuuden kotisairaalan potilaaksi. Potilaat ilmoitetaan kotisairaalaan puhelimitse, sähköistä lähetettä ei tehdä.

Kotisairaalaan soveltuva potilas:

- lääkäri on tehnyt arvion soveltuvuudesta kotisairaalan potilaaksi
- vointi on vakaa, eikä tarvita jatkuvaa seurantaa
- selviytyy päivittäisistä toiminnoista itsenäisesti, läheisten tai tukipalveluiden avulla
- kotisaattohoitopotilailla edellytetään ainakin yhden läheisen sitoutuminen hoitoon
- pystyy itse tai läheinen pystyy soittamaan puhelimella tai turvapuhelimella
- on yhteistyökykyinen ja sitoutunut hoitoon

Kotisairaalapotilas sitoutuu:

- päihteettömyyteen ja tupakoimattomuuteen hoitajan läsnä ollessa
- sovittujen aikojen noudattamiseen ja yhteistyöhön

- lemmikkieläinten kiinni pitämiseen hoitajan läsnä ollessa

Virka-ajan ulkopuolella saapunut potilas annetaan tiedoksi kotisairaalan lääkärille seuraavana arkipäivänä. Lääkärin tekemä hoitosuunnitelma käydään läpi potilaan ja läheisen kanssa. Tarvittaessa lääkäri tekee yhdessä hoitajan kanssa kotikäynnin.

Uusi potilas kirjataan sisään osastokartalle ja käynnit ohjelmoidaan ajanvarauskirjalle. Lääkärin ajanvarauskirjalle tehdään ilmoitus uudesta potilaasta. Potilaalle tehdään hoitosuunnitelma.

Ensimmäisellä käynnillä osastolla, vastaanotolla tai kotona käydään läpi seuraavat asiat:

- Tulohaastattelu, potilaan oma näkemys hoidosta, toiveista, tavoitteista
- Nykytilanteen kartoitus, hoitokontaktit
- Psykkisen, fyysisen, sosiaalisen tilan arviointi
- Hoitosuunnitelman läpikäyminen
- Lääkelistan läpikäyminen
- Tarvittavat apuvälineet, hoitotarvikkeet sekä lääkkeet
- Hoitosopimuksen/kotisairaalan hoidon läpikäyminen, kotisairaalaesite
- Käyntiajat
- Tarvittaessa avainten luovutus kotisairaalalle → [luovutuslomakkeen](#) täyttäminen
- Olosuhteet kotona (perille löytäminen, valaistus, kotieläimet jne)
- Hoitosuunnitelman tekeminen (HOKE)

2.2 Kotisairaalan sairaanhoitajien työtehtävät

- Työn organisointi
- Uusien potilaiden vastaanottaminen
 - Hoidon suunnittelu
- Osastolla olevien potilaiden kotiutuksen suunnittelu kotiutushoitajan kanssa yhteistyössä
- Toistuvasti päivystykseen/osastohoitoon joutuvien hoitosuunnitelmat
- Ohjaus, neuvonta ja tuki puhelimitse alueen ikääntyneiden palveluiden henkilöstölle (kotihoito ja ikääntyneiden asumispalvelut)
- Hoidon tarpeen arviointi puhelimitse sekä käynteinä (kotihoito ja ikääntyneiden asumispalvelut)

- Ajanvarauskirjan ylläpito
- Osastokartan ylläpito
- Soittolistan ylläpito

- Varusteiden huoltaminen ja tarkastaminen, laukut jne
- Lääkkeiden tarkastaminen ja ylläpito
- Leasing-auton huolto: Siisteys, vuosihuollot, renkaan vaihdot
- Alueen kotihoidon ja asumispalveluyksiköiden konsultaatiotuki
- Oman osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen
- Osaamisen vahvistaminen ikääntyneiden palveluiden yksiköissä, kotikäynneillä koulutuksellinen työskentelytapa
- Perehdytys ja ohjaus (uudet työntekijät, opiskelijat)
- Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kehittäminen alueella
 - Koulutus ja perehdytys
- Kotisairaaverkoston yhteyshenkilönä toimiminen
 - Osallistuminen verkoston toiminnan kehittämiseen
- Yhteistyö eri yksiköiden ja kumppaneiden kanssa

2.2.1 Työn erityispiirteitä

Sairaanhoitajan työ kotisairaalassa on hyvin itsenäistä ja samalla moniammatillista tiimityötä, jossa sairaanhoitaja toimii hoitotyön asiantuntijana toteuttaen näyttöön perustuvaa hoitotyötä. Näyttöön perustuva hoitotyö edellyttää oman ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä hyvinvointialueelle määriteltyjen sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti. Työtä ohjaavat lait, asetukset, laatusuositukset, hyvinvointialueen strategia ja linjaukset sekä arvot ja ammattieettiset ohjeet.

Potilaan kotona työskentelyssä on huomioitava erityisesti se, että koti on potilaan omaa aluetta ja potilaan itsemääräämisoikeus korostuu. Kotona tapahtuvassa hoitotyössä ovat huomattavassa roolissa myös potilaan läheiset. Hoitajalta vaaditaan ammattitaitoa kuunnella potilasta ja läheisiä sekä arvioida heidän sosiaalisia, psyykkisiä ja fyysisiä tarpeitaan. Hoitajan ystävällisyys ja empaattisuus auttaa luomaan luottamuksellisen suhteen potilaaseen. Kotikäynnillä hoitajalta vaaditaan myös läsnäoloa ja kiireettömyyttä sekä aktiivisen havainnoitsijan roolia.

Kotisairaalan sairaanhoitaja tekee tiivistä yhteistyötä lääkärin kanssa. Toiminnassa korostuu hoitajan ja lääkärin välinen keskinäinen luottamus toistensa ammattitaitoon ja päätöksentekoon, koska sairaanhoitaja tekee suurimmaksi osaksi kotikäynnit itsenäisesti raportoiden lääkärille potilaan voinnista ja siinä tapahtuneista muutoksista.

Itsenäisessä työskentelyssä on tärkeää myös oman työn suunnittelu, päätöksentekokyky, huolellisuus, tarkkuus sekä stressinsietokyky ja nopea reagointi muuttuviin tilanteisiin. Ammatillinen osaaminen, hyvät vuorovaikutustaidot sekä oman ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen edistävät laadukkaan kotisairaaloiminnan toteuttamista. Viestintä, kirjaaminen ja raportointi ovat myös tärkeässä roolissa.

Sairaanhoitajan työnkuvaan kuuluu uusien työntekijöiden perehdytys sekä opiskelijoiden ohjaaminen. Alueen ikääntyneiden palvelut on tunnettava hyvin sekä pystyttävä toteuttamaan palveluohjausta ja neuvontaa ikääntyville.

Kotisairaalassa sairaanhoitajalta vaaditaan geriatrisen, palliatiivisen ja infektiopotilaiden hoitotyön asiantuntijuutta sekä osaamista. KoHTA-toiminta edellyttää myös akuutin hoitotyön osaamista sekä tarvittaessa lisäkoulutusta erilaisten toimenpiteiden suorittamiseen (katetrointi, suprapubisen kystostomiatetrin vaihto, traumaattisen pinnallisen haavan sulkeminen kudosliimalla/ompeleilla).

Kotisairaalan sairaanhoitaja voi opiskella itsenäisesti koulutusrungon mukaiset verkkokurssit:

Duodecimin kurssit

[Hoidosuunnitelma ja hoidon linjaukset](#)

[Saattohoito](#)

[Kannettavat lääkeannostelijat](#)

[Kivun hoito](#)

[IV-antibioottihoito kotisairanhoidossa](#)

THL

[Saattohoitopassi](#)

[Laatukäsikirja elämän loppuvaiheen hoitoon iäkkäiden ihmisten palveluissa](#)

[Palliativisen hoidon ja saattohoidon kansallinen laatusuositus](#)

Muut

[Palliativinen talo](#)

[Elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelma](#), Duodecim lehti

[Kuolevan potilaan oireiden hoito](#), käypä hoito

Muita erityispiirteitä kotisairaalan hoitajan työnkuvassa:

- Näytteenotto
 - Kotisairaalan sairaanhoitaja ottaa kotioloissa verinäytteitä
 - Verinäytteitä voidaan analysoida vieritestien avulla sekä toimittaa näytteet analysoitavaksi laboratorioon.
- Haavanhoito
 - Haava voidaan valokuvata (puhelimien kameralla, digikameralla tai LC-kameralla) ja liittää kuva potilastietojärjestelmään KOTISA -tai YLE-lehdelle
 - kuvan perusteella voidaan konsultoida haavahoitajaa tai lääkäriä
 - Kroonisten haavojen päivittäisestä hoidosta vastaa ensisijaisesti kotihoito/asumispalvelut, mutta tarvittaessa kotisairaala voi saada konsultaatiotukea haavan paranemisen arvioinnissa ja toteutuksessa
- Aseptiikka
 - Kotona toteutettavat toimenpiteet tehdään aseptiikan sääntöjä noudattaen niin puhtaasti kuin se on kotioloissa mahdollista
 - Kertakäyttöisiä ja yksittäispakattuja tuotteita tulee suosia, jos mahdollista
 - Kotikäynnillä syntyviä roskia ei kuljeteta, vaan ne hävitetään sekajätteen mukana potilaan kotona.
 - Lääkejäte kuljetetaan asianmukaisesti kotisairaalan toimistolle hävitettäväksi.
- Turvallisuus
 - Kotikäynneille mennään pääasiassa yksin, tarvittaessa työparin kanssa

- kotikäyntejä voidaan tehdä myös yhteiskäynteinä kotihoidon hoitajan kanssa
 - kotikäyntejä ei voida toteuttaa, jos kotona käytetään huumeita/päihteitä tai havaitaan muita turvallisuutta uhkaavia tekijöitä
 - turvallisuusuhka saattaa aiheutua myös potilaasta ja hänen asunnostaan riippumattomasta tekijästä esim. kerrostalossa yleisissä tiloissa muita turvallisuusuhan aiheuttavia asukkaita/vierailijoita
 - Puhelimeen on tallennettuna vartiointi yrityksen xxx numero sekä 112 äkillisissä tapauksissa.
 - [Hälytysnapit ?](#)
- Kotisairaalan sairaanhoitajalla tulee olla vähintään B-luokan ajokortti, työnkuvaan kuuluu liikkuminen autolla

2.3 Kotisairaalan lääkärin työtehtävät

Kotisairaalan lääkäri työskentelee virka-aikana. Lääkäri toimii sairaanhoitajien konsultaatioapuna ja tekee kotikäyntejä potilaiden luokse tarpeen mukaan.

Kotikäynneillä voidaan tehdä elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelma, arvioida voinnin muutosta ja oirehoitoa, tehdä saattohoitopäätös ja toteuttaa saattohoitoa sekä tehdä erilaisia toimenpiteitä (kuten askites- tai pleurapunktiot). Myös kuoleman toteaminen voidaan toisinaan tehdä kotona. Kotikäynnit tehdään pääsääntöisesti hoitaja/lääkäri -työparina. Arviokäyntejä voidaan tehdä myös vuodeosastoille ennen potilaan kotiutumista.

Lääkärin työtehtäviin kuuluu uusien potilaiden vastaanottaminen ja hoidon toteutumisen seuranta. Hoidon päätyttyä lääkäri tekee epikriisin ja tarvittaessa jatkohoitosuunnitelman. Yhteistyö erikoissairaanhoidon ja muun palliativisen keskuksen kanssa on tiivistä.

3 Palliatiivinen potilas

Palliatiivisen potilaan hoitopolku ktsairaalahoidossa:

Ennen palvelua →			
Palliatiivisen hoidon diagnoosi Z51.5 <ul style="list-style-type: none"> • Ennakoivan hoitosuunnitelman aloittaminen <ul style="list-style-type: none"> • Linjaukset, rajaukset, sairaalasiirrot, hoitotahto • Oirehoitosuunnitelma • Hoitoneuvottelu osastolla tarvittaessa ennen kotiutumista 	Yhteydenotto kotisairaalaan <ul style="list-style-type: none"> • Puhelimitse p. xxx xxx • Läheteteksti rinnakkaisnäytteenä KOTISA-lehti (ei sähköistä lähetettä) • Kotisairaalan maksut 	Tuen ja palveluiden kartoittaminen <ul style="list-style-type: none"> • Apuvälineiden järjestäminen kotiin • Palvelutarpeen arviointi, tarvittaessa kotihoidon järjestäminen • Omaishoitajuuden järjestäminen tarvittaessa • Taloudelliset asiat (eläkkeensaajan hoitotuki, eläke, omaishoidon tuki, valtuutukset) • Psykososiaalinen tuki, tukihenkilöt 	
Palvelun aikana →			
Arviointikäynti kotona <ul style="list-style-type: none"> • Lääkäri, sairaanhoitaja, potilas ja läheiset • Elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelma (fraasipaketti) <ul style="list-style-type: none"> • Linjaukset, rajaukset, sairaalasiirrot, hoitotahto, kotiosasto • Oirehoitosuunnitelma • Konkreettinen hoitosuunnitelma, hoitovastuut • Ensihoidon saattohoitoprotokolla 	Hoidon toteutus <ul style="list-style-type: none"> • Voimnin seuranta, oireenmukainen hoito • Psykososiaalinen tuki, myös läheiset • Yhteistyö kotihoito, asumispalvelut, avustajat • Suunnitellut ja suunnittelemattomat kotikäynnit • Lääkärin kotikäynnit • Soittolista 	Hoitosuunnitelman päivittäminen hoidon ajan <ul style="list-style-type: none"> • Hoidon rajaaminen • Saattohoitopäätös • Tukitoimet • Tarvittavien palveluiden arviointi ja järjestäminen 	Loppuvaiheen hoito Siirto tarvittaessa kotiosastolle Kotikuolema <ul style="list-style-type: none"> • Toteaminen: kotisairaalan lääkäri virka-aikana, muuten päivystävä lääkäri • Siirtolupa • Vainajankuljetus
Palvelun jälkeen →			
Käytännön asioiden hoitaminen <ul style="list-style-type: none"> • Kuolintodistus, hautauslupa, adressi • Apuvälineiden noudon järjestäminen 	Kuolemaan liittyvä tuki läheisille <ul style="list-style-type: none"> • Jälkisoitto • Psykososiaalinen tuki 		

Ennen kotisairaalahoittoon siirtymistä keskustellaan potilaan ja hänen läheistensä kanssa palliatiivisen hoidon ja saattohoidon toteutuksesta kotona. Vähintään yhden läheisen on sitouduttava hoitoon. Potilaalle sovitaan lupapaikka osastolle. Käynneillä arvioidaan jatkuvasti hoidon onnistumista kotona ja potilas siirretään osaston lupapaikalle, jos hoito ei enää onnistu kotona. Kotona hoidetaan kokonaisvaltaisesti potilaan fyysisiä ja henkisiä oireita, ollaan läsnä ja kuunnellaan myös läheisiä. Perheen arvoja ja tapoja kunnioitetaan. Kotiin järjestetään psykososiaalista tukea, esimerkiksi [Syöpäyhdistyksen tukihenkilö](#) tai pappi. Perheterapeutin palveluita voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun perheessä lapsia tai nuoria.

[Elämän loppuvaiheen ennakoivan hoitosuunnitelman](#) tekeminen on aloitettava lähettävästä yksiköstä ennen kotisairaalahoidon aloitusta. Kotiin tehdään kotikäynti, jolloin hoitosuunnitelma käydään kiireettä läpi potilaan ja läheisten kanssa. Kotisairaalan lääkäri täydentää hoitosuunnitelmaa hoidon alussa ja aikana.

XX sairaalan osasto toimii palliatiivisessa hoidossa ja saattohoidossa olevien potilaiden lupapaikkaosastona. Lupapaikkapotilaille laaditaan ennakoiva hoitosuunnitelma. Riskitietoihin kirjataan ennakoivan hoitosuunnitelman tekopäivä sekä mistä lehdeltä se löytyy.

Ensimmäisellä käynnillä potilaan vointia arvioidaan ja tehdään suunnitelma käyntien toteutuksesta:

- Lisätään soittolistalle, tarvittaessa kotikäynti soiton perusteella
- Säännölliset käynnit
- Tukikäynnit kerran viikossa - kerran kuukaudessa

Kotikansio annetaan palliatiivisessa hoidossa oleville ja saattohoitopotilaille kotiin.

- Ohje potilaalle ja läheiselle kansion käytöstä (sisältää tärkeät puhelinnumerot ym.)
- Ennakoiva hoitosuunnitelma/epikriisi
- Riskitietolomake
- Ajantasainen lääkelista (sisältää oirelääkityksen/mahdollisen hätälääkityksen)
- Palliatiivinen hoito -opas: ”Tietoa potilaalle ja läheiselle - Mitä palliatiivinen hoito on?”
- Jos potilas siirtyy kotisaattohoitoon, laitetaan kansioon myös ”Opas saattohoidosta - Hyvää elämää Elämän loppuun asti”

Läheisille annetaan ohjeet, miten toimia kotikuoleman tapahtuessa. Poliisia tai ensihoitoa ei tarvitse kutsua paikalle. Kuolema voidaan todeta kotona tai vainaja siirretään lähimpään yksikköön, missä vainajia voidaan säilyttää ja lääkäri käy siellä toteamassa kuoleman. Hoitava lääkäri tekee kuolintodistuksen ja hautausluvan.

Vainajan siirto-ohjeet ovat Sampo ohjepankissa.

Lasten kotisaattohoito järjestetään moniammatillisessa yhteistyössä KYS lasten veri- ja syöpätautien sekä sairaala NOVA:n Lastentautien kesken. Hoitosuhde alkaa moniammatilliselle yhteistyöpalaverilla KYS, NOVA sekä kotisairaalan kesken teamsin välityksellä. Tärkeää on sopia, mikä taho on hoitovastuussa. Lääkärit tekevät yhteistyötä hoidon ajan. Palliatiivisen keskuksen kotisairaala antaa konsultaatiotukea sekä auttaa lasten kotisaattohoidon suunnittelussa ja järjestämisessä koko hyvinvointialuetta. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa ensihoidon, kotihoidon sekä alueiden osastojen kanssa. Vakiintunut käytäntö on ollut pitää yhteistyöpalavereita hoidon aikana teamsin välityksellä hoitoon osallistujien kesken. Palavereita on ollut alkuun harvemmin, mutta tilanteen edetessä niitä on tiivistetty jopa viikoittaisiksi.

Lisätietoa:

- [Elämän loppuvaiheen hoito Keski-Suomen hyvinvointialueella](#) (Sampo ohje-pankki)
- [Potilasoppaat](#) (Sampo)
- [Hautajaiset.fi](#)

3.1 Ensihoidon saattohoitoprotokolla

Keski-Suomen alueella on käytössä ensihoidon saattohoitoprotokolla, joka toimii kotisaattohoidossa olevien kohdalla sovitusti tai ennakoimattomissa tilanteissa. Kotisaattohoidossa olevalla potilaalla protokollan hyödyntäminen edellyttää, että

- saattohoitosuunnitelma on tehty, hoidosta vastaava lääkäri on nimetty ja hoitovastuu on jollakin taholla (kotisairaala, kotihoito, asumispalveluyksikkö)
- saattohoitosuunnitelma ja lupapaikan tiedot on kotona tulostettuna (kotikansio), huom. asumispalveluissa oleville ei ole tarpeen nimetä lupapaikkaa, vaan saattohoito pyritään toteuttamaan omassa yksikössä.

Potilaalle ja läheisille annetaan [potilasohje ensihoidon saattohoitoprotokollasta](#). Ohjeessa on ensihoidon kenttäjohtajan puhelinnumero, johon kotisaattohoidosta vastaava yksikkö, potilas tai läheinen soittaa suoraan yllättävässä tilanteessa. Ensihoitoyksikkö toteuttaa hoidon saattohoitosuunnitelman tai ensihoidon oman saattohoito-ohjeistuksen mukaisesti. Jos tilanne ei hoidu kotona, ensihoito on yhteydessä potilaan lupapaikkaosastolle ja sopii siirrosta lupapaikalle. Hyvällä suunnitelmalla ehkäistään aiheettomat siirrot, tutkimukset ja käynnit päivystyksessä.

4 Infektiopotilas

Infektiopotilaan hoitopolku kotisairaalahoidossa:

Ennen palvelua →		
Hoidontarve todetaan päivystyksessä tai osastolla <ul style="list-style-type: none">Infektion hoito jatkuu, ei jatkuvan seurannan tarvettaEi päihteiden väärinkäyttöäPotilas sitoutuu kotisairaalahoitoon	Yhteydenotto kotisairaalaan 24/7 <ul style="list-style-type: none">Puhelimitse p. xxx xxxLähete epikriisi rinnakkaisnäytymänä KOTISA-lehti (ei sähköistä lähetettä)Sovitetaan käyntiajat, kotiutusa-jankohtaHoito mahdollista toteuttaa yhteistyössä avosairaanhoidon kanssa, aikojen varausKotisairaalan maksut	Hoitosuunnitelma ja lääkelehti <ul style="list-style-type: none">LääkehoitosuunnitelmaHoidon kestoKontrollitHoito-ohjeetLääkeL avotilaan
Palvelun aikana →		
Hoidon suunnittelu <ul style="list-style-type: none">Ajanvaraukset ja kirjaaminen<ul style="list-style-type: none">Lääkärin ajanvarauskirjalle<ul style="list-style-type: none">Kirjaaminen: KO-TISA-lehdelleHoitosuunnitelma HOKE-lehdelleSisäänkirjaus osastokartalleKäyntisuunnitelma<ul style="list-style-type: none">Käyntien ohjelmointi ajanvarauskirjoille	Hoidon toteutus <ul style="list-style-type: none">Lääkehoito, hoitotoimenpiteet, laboratoriokokeet, kontrollitPotilaan ohjausKotisairaalan yhteystietojen antaminenLääkelistan tarkistaminen	Hoidon päättyminen <ul style="list-style-type: none">Jatkohoito-ohjeetAvainten palauttaminenTarvikkeet kotoa (esim. tippateline, EpiPen®)
Palvelun jälkeen →		
<ul style="list-style-type: none">Lääkärin ajanvarauskirjalle varaus "Hoidon loppuminen: epikriisi"Hoitotyön yhteenveto HOIYHT-lehdelleUloskirjaus osastokartalta		

Infektiopotilaat voivat siirtyä kotisairaalahoitoon terveyskeskuksesta, päivystyksestä tai tulla jatkohoitoon osastolta. Infektio voidaan todeta myös KoHTA-käynnillä, jolloin potilas jää kotisairaalan potilaaksi. Tyypillisimpiä infektioita ovat ruusu, keuhkokuume, pyelonefriitti, sepsis ja erilaiset leikkauksen jälkeiset infektiot.

Infektiohoidon edellytykset:

- Diagnoosin tulisi olla selvä tai todennäköinen.
- Potilaalla tulee olla selkeä hoitosuunnitelma hoidon kestosta, kontroleista ja jatkohoidosta.
- Potilaan voinnin tulee olla sellainen, ettei se edellytä jatkuvaa seuranta ja tarkailua.

Kotisairaalan käynneillä seurataan potilaan vointia sekä vitaalielintoimintoja. Jos vointi heikkenee, potilas lähetetään takaisin päivystykseen tai osastohoitoon tarkempia

tutkimuksia ja hoitoa varten. Potilasta ja läheistä ohjataan ilmoittamaan, mikäli vointi heikkenee tai tulee uusia ongelmia käyntien välissä.

Infektion hoidossa tarvittavan antibiootin saatavuus tulee tarkastaa. Ensimmäinen antibioottiannos tulee antaa vastaanotolla tai osastolla. Kotona annetaan hitaana i.v.-injektiona kaikki antibiootit, jotka ohjeen mukaan voidaan näin antaa. Pidemmät i.v.-infuusiot (20–30 minuuttia) annetaan hoitajan ollessa paikalla. Tätä pidempien i.v.-infuusioiden toteuttamisen mahdollisuus arvioidaan yksilöllisesti (läheinen paikalla infuusion ajan). Tunnin mittaisissa ja pidemmissä infuusioissa käytetään laskuria. Jos hoitaja ei ole paikalla tiputuksen ajan, annetaan potilaalle ohjaus anafylaktisen reaktion varalle sekä kotiin jätetään EpiPen® ja kirjalliset ohjeet. Potilas ohjataan soittamaan hätäkeskukseen anafylaktisen reaktion sattuessa.

Antibioottien (bentzympenisiliini, piperasilliini, kloksasilliini) annostelu voidaan toteuttaa elastomeerisen, kerran vuorokaudessa vaihdettava infuusiopumpun avulla. Näin potilaita voidaan hoitaa enemmän ja pidempien välimatkojen päähän. Pumput ovat helpokäyttöisiä eivätkä ne sisällä sähköisiä osia, edellyttä latausta tai muuta ylläpitoa. Käytetty pumppu hävitetään lääkejätteenä. [Ab-pumppuohje](#) [Pumpun yhdistäminen ja irrottaminen](#).

Antibiootti-infusorien säilytys ja tilaaminen on huomioitava etukäteen. Lisätietoja saa palliatiivisen keskuksen kotisairaala- tai sairaala-apteekista.

5 Kotisairaalan hoidon tarpeen arviointi (KoHTA) -toimintamalli

5.1 KoHTA-toimintamalli

Kotisairaalatoimintaan kuuluu kotisairaalan hoidon tarpeen arviointi eli KoHTA -toiminta. Toimintamallin tavoitteena on tukea yksiköitä ja niiden henkilökuntaa hoidon tarpeen arvioinnissa äkillisissä ja ennalta suunnittelemattomissa tilanteissa. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa päivystyksellinen hoito ja tutkiminen omassa kodissa tai asu-
mispalveluyksikössä. KoHTA-toimintamallilla pyritään vähentämään ikääntyneisiin kohdistuvia ensihoitotehtäviä ja tarpeettomia päivystyskäyntejä sekä sairaalasiirtoja.

Hoidon tarpeen arviointi hoitopolku kotisairaalassa:

Ennen palvelua		
<p>Ikääntyvien palvelut (kotihoito, asumispalvelut, turva-auttamispalvelu)</p> <ul style="list-style-type: none"> Asiakkailla hoitolinjaukset, hoidon rajaukset, elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelma Omahoitaja tuntee asiakkaan ja on perehtynyt hoitosuunnitelmaan Asiakkaan vointia tarkkailaan säännöllisesti, muutokseen reagoidaan varhaisessa vaiheessa <p>Ensihoito</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarvittaessa ikääntyvien palveluiden asiakkaiden hoidon tarpeen arviointi -tehtävien välittäminen kotisairaalan satelliittiyksikköön 	<p>Äkillinen muutos terveydentilassa</p> <ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan muutokset ja reagoidaan varhaisessa vaiheessa (mm. lääkityksen säätäminen ennakoivan hoitosuunnitelman mukaan) Voinnan muuttuessa tilan arviointi systemaattisesti ABCDE-toimintamallin avulla Tunnistetaan tilanne (kiirettömän, kiireellinen tai hätätilanne) Kiireettömästä tilanteesta konsultoidaan tiimin omaa sairaanhoitajaa tai vastuulääkäriä seuraavana arkipäivänä 	<p>Kiireellinen tilanne/hätätilanne</p> <ul style="list-style-type: none"> Kiireellisessä tilanteessa yhteydenotto oman alueen kotisairaalan satelliittiyksikköön Hätätilanteessa 112 (elottomuus, jos ei DNR, lonkka-murtuma/avomurtuma, pitkittynyt kouristuskohtaus, runsas verenvuoto) ISBAR-raportointi
Palvelun aikana		
<p>Tehtävän vastaanottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoidon tarpeen ja kiireellisyiden arviointi puhelun aikana saatujen tietojen perusteella (riittävä tiedon saanti, lisäkysymykset) Tutustuminen asiakkaan sairauskertomukseen ja ennakoivaan hoitosuunnitelmaan Päätös toteutustavasta (kotikäynti, ohjeet puhelimesta) Potilas ajanvarauskirjalle Kotikäynnin ajankohdasta sopiminen Tarv. ohjaus jatkohoitoon (oman tiimin sh, sote-keskus, 112/kenttäjohtaja, ensihoidon saattohoitoprotokolla) Puhelun tilastointi (jos ei käyntiä) 	<p>Hoidon tarpeen arviointi kotikäynnillä</p> <ul style="list-style-type: none"> Potilaan tutkiminen (ABCDE-protokolla) Tarv. vieritestit, laboratorionäytteet, EKG Hoitoon/lääkitykseen liittyvät ohjeet ennakoivan hoitosuunnitelman ja potilaan lääkehoitosuunnitelman mukaisesti Tarv. lääkärin konsultaatio puhelimitse (yksikön vastuulääkäri, geriatri, päivystävä lääkäri) Uuden lääkityksen aloitus/lääkitysmuutokset lääkäriä konsultoiden Sairaanhoitajan suorittamat toimenpiteet (esim. katetrointi, suprapubisen katetrin vaihto, haavan liimaus/suturaatio) 	<p>Jatkohoidon suunnittelu ja järjestäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Lääkityksen aloitusten ja muutosten ohjaaminen potilaalle ja henkilökunnalle Jatkohoito-/seurantaohjeet Jatkohoidon järjestäminen (kotisairaala, kotiosasto) Siirto päivystykseen → soitto 112, raportointi ensihoidolle Kirjaaminen hoitotyön lehdelle fraasipaketteja käyttäen Käynnin tilastointi (ICPC2 käytisyy)
Palvelun jälkeen →		
<ul style="list-style-type: none"> Tarvittaessa ohjataan uusi yhteydenotto tai ohjelmoidaan jatkokäynti (esim. i.v.-nestehoidon korkeaus) Raportointi seuraavan vuoron hoitajalle Hoitotarvikkeiden/lääkkeiden täydentäminen varusteisiin 		

5.2 Toiminta-alue ja potilasryhmät

KoHTA-käyntejä voidaan tehdä satelliittiyksikön toimintasäteellä kohtuullisen ajomatkan päähän (n. 30–60 min ajomatka).

KoHTA-toiminnan piiriin kuuluvat:

- kotihoito ja turva-auttajapalvelu
- ikääntyneiden asumispalvelut (sekä Hyvaks:n omat yksiköt, että ostopalveluyksiköt)
- erityisryhmien koti- ja asumispalveluiden asiakkaat tapauskohtaisesti (jos heillä on palliatiivinen hoitolinja tai tarve ainoastaan sairaanhoidolliselle toimenpiteelle, esimerkiksi katetrointi/kystofixin vaihto tai akuutti haavanhoito)
- kotisairaalan omat soittolistan potilaat (joilla ei ole säännöllisiä kotisairaalan käyntejä)
- ensihoitoyksiköt voivat myös välittää hätäkeskuksen kautta tulleita hoidon tarpeen arviointi -tehtäviä sekä D-kiireellisyysluokan tehtäviä (kotihoitosta ja ikääntyneiden asumispalveluista)

5.3 Palvelun saatavuus

KoHTA-toiminta on päivystyksellistä toimintaa, lähetettä ei tarvita. Äkillisissä tilanteissa ikääntyneiden palveluista otetaan yhteyttä kotisairaalaan, josta voidaan tehdä hoidon tarpeen arviointia puhelimitse tai hoitajan kotikäynnillä. Hoitajan kotikäyntejä on mahdollista tehdä klo xx-xx välisenä aikana. Puhelimitse tapahtuvaa hoidon tarpeen arviointia tehdään satelliittiyksiköissä ympäri vuorokauden. Yhteydenotot ikääntyneiden palveluista tehdään kotisairaalan puhelimeen ympäri vuorokauden. Kotisairaalan hoitaja tekee puhelimitse hoidon kiireellisyyden arvioinnin. Jos kotikäyntiä ei ole mahdollista tehdä kotisairaalan toimesta, ohjataan soittamaan hätäkeskukseen, jolloin ensihoito ottaa vastuun potilaan tilan arvioinnista ja jatkohoidosta. Saattohoidossa äkillisissä tilanteissa on öisin käytössä ensihoidon saattohoitoprotokolla, jolloin hälytys ensihoidolle tehdään kenttäjohtajan kautta saattohoitoprotokollan ohjeen mukaan (ks. kappale 2.4).

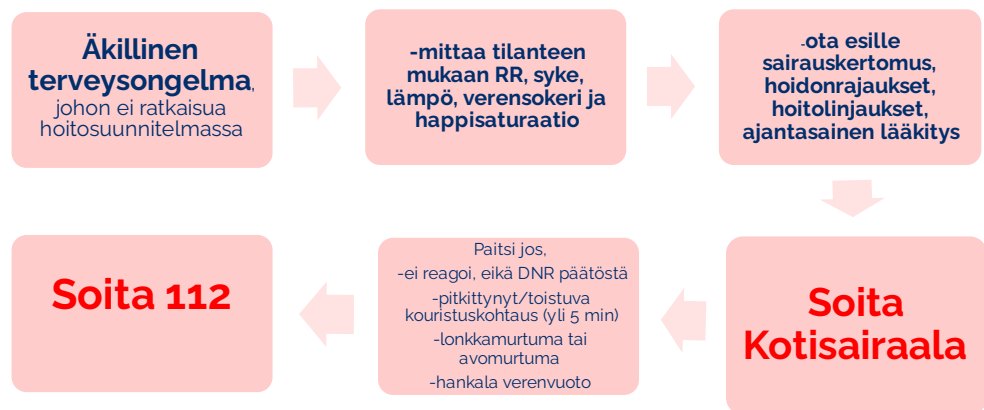
KoHTA-toimintaa ovat:

- äkillisiin terveysongelmiin liittyvä hoidon tarpeen arviointi
 - yleistilan/toimintakyvyn lasku
 - kuume/infektio-oireet
 - hengenahdistus tai muut oireet
 - kipu (esim. rintakipu, vatsakipu, muu äkillinen kipu tai olemassa olevaan tautitilaan liittyvän kivun paheneminen)
 - neurologiset oireet
 - vatsa-suolikanavaan liittyvät oireet (oksentelu, ripuli, ummetus)

- verenvuodot (esim. nenäverenvuoto)
- perussairauksien pahenemisvaiheet
- palliatiivisen/saattohoidon ongelmatilanteet
- tapaturmat
 - kaatumiset ja niistä johtuvien vammojen tutkiminen ja hoito (esim. mur-
tumaepäilyt, päävammat)
 - haavat (pienen haavojen liimaus/suturaatio)
 - hoito- ja seurantaohjeiden antaminen hoitavalle henkilökunnalle (esim.
kommootio-ohjeet)
- erilaisten katetrien toimintaongelmat ja vaihdot
 - suprapubiseen kystostomiakatetriin liittyvät ongelmat ja katetrin vaihdot
 - PEG-syöttöletkuihin liittyvät ongelmat ja vaihdot
- hoidon ja lääkityksen aloitus, ohjaus ja jatkohoidon järjestäminen
 - antibioottihoidot suun kautta tai suonensisäisesti lääkärin konsultaation
perusteella
 - palliatiivisen ja saattohoidon oirehoito
 - kivunhoito
 - lääkehoidon aloitus/muutokset aina lääkärin konsultaation perusteella,
jos potilaan hoitosuunnitelmassa ei ole kirjattuna määräystä lääkkeelle

Kotisairaala puh. xxx

5.4 Perehdytys ja osaaminen

Kotisairaalan hoidon tarpeen arviointia tekee siihen perehdytyksen saanut kotisairaalan sairaanhoitaja. Hoidon tarpeen arviointia tekevältä sairaanhoitajalta vaaditaan kokemusta, vahvaa kliinistä osaamista ja perehtymistä geriatrisen potilaan erityispiirteisiin sekä akuutin hoitotyön osaamista. Lisäkoulutusta vaaditaan myös erilaisten toimenpiteiden suorittamiseen (esimerkiksi suprapubisen kystostomiakatetrin vaihto, haavan sulkeminen kudossiimalla/suturoimalla).

Hoidon tarpeen arviointia varten voi suorittaa itsenäisesti seuraavat verkkokurssit:

Duodecimin kurssit

[Peruselintoimintojen systemaattinen arviointi ABCDE-periaatteella - Duodecim Oppiportti](#)

[Yleistilan laskun syiden selvittely ja jatkohoidon suunnittelu - Duodecim Oppiportti](#)

[Päivystystilanteet kotihoidossa - Duodecim Oppiportti](#)

[Virtsarakkopunktiot - Duodecim Oppiportti](#)

Kotisairaalan satelliitit Teams kanava

[päävamma ympärivuorokautisessa palveluasumisessa hva.docx](#)

[Antibioottihoito-ohje vanhusten ympärivuorokautisen hoidon yksiköiden asukkaille.docx](#)

[Potilaan tutkiminen Niko Rantalan.pptx](#)

Palliativisen keskuksen kotisairaalassa järjestetään 1–2 kertaa vuodessa KoHTA-workshopeja. Workshopeissa voi harjoitella KoHTA-toiminnassa tarvittavia toimenpiteitä (kystostomiakatetrin vaihto, haavan suturaatio, leukaluksaation repositio) ja antaa näyttöjä em. toimenpiteiden suorittamisesta. Workshopeihin voivat osallistua myös satelliittiyksiköiden hoitajat. Aikataulu löytyy Teams-kanavalta ”Koulutukset” osiosta.

5.5 Hoidon tarpeen arviointi

Kotisairaalan sairaanhoitaja tekee hoidon tarpeen arviointia puhelimitse tai hoitajan kotikäynnillä. Puhelimesta tapahtuvaan hoidon tarpeen arviointiin voi käyttää apuna [Hoidon tarpeen arviointi puhelu](#) lomaketta. Puhelun aikana arvioidaan hoidon tarpeen arvioinnin kiireellisyys ja kotikäynnin tarve. Tämä perustuu omahoitajan tekemään ensiarvioon ja siitä saatuihin taustatietoihin sekä sairauskertomuksen tietoihin, hoitolinjauksiin/hoidon rajauksiin ja mahdolliseen elämän loppuvaiheen ennakoivaan hoitosuunnitelmaan.

Puhelun aikana voidaan antaa hoito- ja seurantaohjeita, jos arvioidaan että tilanne ei vaadi kotikäyntiä. Hoitoyksikköä voidaan myös ohjata soittamaan tarkoituksenmukaiseen hoitopaikkaan, jos arvioidaan, että tehtävä ei ole KoHTA-toimintamalliin soveltuva tai kotisairaala ei ole mahdollista lähteä kotikäynnille. Puhelun aikana sovitaan myös käynnin ajankohta ja annetaan ohjeita potilaan voimien seurantaan käyntiä odotellessa.

Kotikäynnillä kotisairaalan hoitaja selvittää potilaan taustatiedot sekä tekee systemaattisen tilanarvion ABCDE-menetelmän avulla. Potilaan tilanarvion tukena voidaan käyttää vieritestilaitteita, esimerkiksi pika-CRP (**kts. kappale 8.3 vieritestilaitteet**).

5.6 KoHTA-toiminnassa käytettävät lääkkeet

Ohessa linkki KoHTA-toiminnassa käytettäviin lääkevalmisteisiin. [kotisairaalan hoitoreppujen ja KoHTA auton lääkkeet.docx](#)

5.7 Lääkärin konsultaatiot KoHTA-käynneiltä

Kotisairaalan hoitaja konsultoi KoHTA-käynneiltä tarvittaessa lääkäriä. Virka-aikana ikääntyneiden asumispalvelujen asukkaiden asioista konsultoidaan ensisijaisesti hoitoyksikön omaa lääkäriä/vastuulääkäriä ja virka-ajan ulkopuolella terveyskeskuksen päivystävää lääkäriä puh. xxx ad klo xxx ja sen jälkeen sairaala Novan päivystävää puhelinlääkäriä. Jos hoitoyksikön vastuulääkäriä ei tavoiteta, konsultoidaan terveyskeskuksen päivystävää lääkäriä puh. xxx

Kotihoidon asiakkaista virka-ajalla konsultoidaan kotihoidon vastuulääkäriä puh. xxx tai terveyskeskuksen päivystävää lääkäriä puh. xxx. Terveyskeskuksen päivystyksen aukioloaikojen ulkopuolella konsultoidaan Novan päivystävää puhelinlääkäriä.

Jos potilaalla on kirjattuna hoitosuunnitelmaan elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelma tai muu vastuulääkäriin kirjaama hoitosuunnitelma, voidaan KoHTA-käynnillä hoito aloittaa ja toteuttaa suunnitelman mukaan. Tällaisessa tapauksessa lääkäriä informoidaan tai konsultoidaan seuraavana päivänä. Käynnillä sovittava hoitoyksikön hoitajan kanssa kumpi huolehtii lääkärin informoinnista.

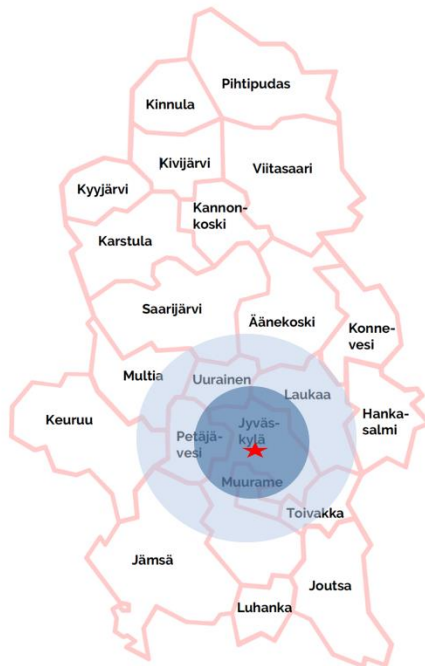
5.8 Kirjaaminen ja tilastointi

KoHTA-käynnit ovat potilaalle maksuttomia käyntejä. Tilastointia tehdään toiminnan seuranta varten. Katso kappale **9 kirjaaminen ja tilastointi**.

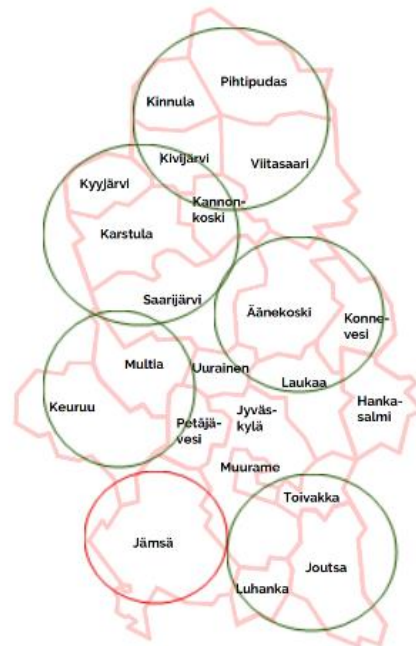
6 Palliatiivinen keskus kotisairaalan satelliittiyksiköiden tukena

Keski-Suomen hyvinvointialueella toimii palliatiivinen keskus, joka koostuu palliatiivisesta poliklinikasta ja konsultoivasta tiimistä, kotisairaaloiminnasta, palliatiivisesta osastosta sekä psykososiaalisen tuen palveluista. Keskus palvelee koko hyvinvointialuetta.

Palliatiivinen keskus

Satelliitit

Palliatiivisen keskuksen tehtävät:

- Erytystasoisien palliatiivisen hoidon ja saattohoidon toteuttaminen ja koordinoiminen
- Erytystason lääkäri- ja hoitajakonsultaatiot hyvinvointialueen yksiköihin
- Psykososiaalisen tuen palveluiden tuottaminen ja koordinoiminen haastavissa tilanteissa
- Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon osaamisen vahvistaminen ja kehittämissuunnan koordinoiminen
- Palliatiivisen hoidon ja lääketieteen opetus ja koulutus

Tehtäviä toteutetaan yhteistyössä kotisairaalan satelliittiyksiköiden kanssa. Satelliitit seuraavat esimerkiksi alueensa koulutustarpeita. Yhteistyötä tehdään myös infektiopotilaiden hoidossa, esimerkiksi antibioottipumppujen käyttöön liittyen.

Palliativisen keskuksen kotisairaalan hoitajakonsultaatiot toimivat ympäri vuorokauden kotisairaalaverkostolle ja hyvinvointialueen kotihoidolle sekä asumispalveluyksiköille. Lääkärikonsultaatiot toimivat virka-aikana kotisairaalahoitoon liittyvissä asioissa.

Palliativisen keskuksen kotisairaala antaa konsultaatiotukea sekä auttaa lasten kotisaattohoidon suunnittelussa ja järjestämisessä koko hyvinvointialuetta.

Palliativisen keskuksen kotisairaalassa toimii kotisairaalaan hoidon tarpeen arviointiyksikkö (KoHTA). Toimintasäde on sama kuin palliativisen keskuksen kotisairaalan. Konsultaatiot toimivat ympäri vuorokauden.

Kotisairaala 24/7:

Tiia Koivisto p.

KOHTA-yksikkö 24/7: p.

Kirsi Ylönen p.

7 Lääkehoito kotisairaalassa

Kotisairaalan lääkehoitosuunnitelma ohjaa kotisairaalan lääkehoitoa. Osaston lääkehoidosta vastaava vastaa kotisairaalan lääkehoitosuunnitelmasta yhdessä osastonhoitajan kanssa.

7.1 Lääkeluvat

Kotisairaalassa työskentelevällä sairaanhoitajalla tulee olla voimassa seuraavat lääkeluvat:

- LOVE LOP +PKV, lääkehoidon osaamisen perusteet sekä pääasiassa keskushermostoon vaikuttavat lääkkeet
- LOVE IV, suonensisäisen lääke- ja nestehoidon lupakoulutus
- LOVE rokotuslupa
- LOVE kipu, kivun lääkehoito
- LOVE GER, ikääntyneiden lääkehoito
- LOVE LAS, lasten lääkehoito
- LOVE PSYK, mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoito
- keskuslaskimokatetri (CVK) teoriaosaaminen Duodecim oppiportin kurssi ja tentti (keskuslaskimokatetrin laitto ja käyttö) + näyttö
- Verensiirron verkkokurssi (LOVe ABO)
- VIP-Score laskimotulehduksen oireiden visuaalinen havainnointiasteikko
- PCA-lääkeannostelija ja Duodopa-pumpun lisäkoulutus ja näytöt annetaan laitepohjaisen yhteydessä ja merkitään henkilökohtaiseen **laiteajokorttiin**
 - Kaikkiin lääkinnällisiin laitteisiin tarvitaan laiteajokorttiin suoritus. Kotisairaalassa on laitevastaavat, jotka antavat lisätietoa ja ottavat näyttöjä vastaan.

Lääkeluvat ovat voimassa 5 vuotta ensimmäisen osion suorittamisesta.

7.2 Lääkkeet

Potilaalle viedään kotisairaalasta suonensisäiset antibiootit, injektoidavat oirelääkkeet sekä lääkeannostelijan kasetit. Tarvittaessa viedään myös suun kautta otettavien lääkkeiden aloitusannokset. Jos lääke poistetaan alkuperäisestä pakkauksesta, huomioidaan lääkkeiden merkitseminen lääkehoitosuunnitelman ohjeen mukaisesti. Kotisairaalan lääkäri tekee reseptit lääkkeitä uusista lääkkeistä. Potilaan perussairauteen liittyvät lääkkeet eivät kuulu kotisairaalasta vietäviin lääkkeisiin, vaan potilas ostaa ne itse apteekista. Päivittäisten lääkeannosten ottamisesta voi huolehtia potilas itse, omainen tai

kotisairaalan hoitaja, joka voi jakaa lääkeannokset esimerkiksi dosettiin viikoksi kerrallaan.

Kotihoitoon ja asumispalveluyksikköihin voidaan viedä oirehoitolääkkeitä tarpeen mukaan. Yleensä kyseessä ovat injektio- ja tablettilääkkeitä voidaan viedä siihen asti, että potilaalle saadaan ostettua apteekista omat. Kotisairaalaan voidaan viedä myös valmiiksi ruiskuun vedettyjä lääkkeitä, yksikön hoitajat perehdytetään antamisessa yleensä [subcutisviggon](#) kautta. Jos potilaalla on oirehoito lääkeannostelijan kautta, tu-levat kasetit aina kotisairaalan kautta.

Kotisairaalan lääkkeet tilataan OSTI-lääketilausjärjestelmän kautta. Kotisairaalan sairaanhoitajat huolehtivat kotisairaalan lääketilauksesta tarpeen mukaan. Lääkkeet säilytetään osaston lukitussa lääkehuoneessa lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.

Lääkkeet hävitetään erillisiin keräysastioihin lasi/neste/glykobyrroniumbromidi (robinul)/tabletti/muovi. Potilaiden omia lääkkeitä ei oteta vastaan.

Kotisairaalan huumausainelääkkeet säilytetään osaston lääkekaapissa. Kotisairaalan käyttöön tarkoitettujen huumausainelääkkeiden tilataan erikseen ja niille on omat lääkekortit. Hoitolaukussa voidaan säilyttää yhden ampullin huumausainelääkkeitä, joilla on omat yksittäiset lääkekortit. Hoitolaukku tulee myös säilyttää paikassa, jossa on kulunvalvonta.

7.3 Lääkkeiden valmiiksi laittaminen

Lääkkeet laimennetaan mahdollisuuksien mukaan valmiiksi osaston lääkehuoneessa juuri ennen kotikäynnille lähtöä lääkkeiden säilyvyysaika huomioiden. Suonensisäiset antibiootit laimennetaan ja laitetaan valmiiksi puhtaissa tiloissa aseptiikkaa noudattaen. Heti annettavat lääkkeet voidaan sekoittaa potilaan kotona noudattaen hyvää aseptiikkaa.

Pitkissä, monta kertaa vuorokaudessa annettavissa antibioottihoidoissa voidaan käyttää suonensisäisiä antibioottipumppuja.

7.4 Hoitolaukun lääkitys

Hoitolaukun sisälle sijoitettavaan lääkeboksiin laitetaan erillisen listan mukaiset lääkkeet. Lääkkeiden tarkistus tehdään jokaisessa vuorossa. Hoitolaukun lääkitykseen kuuluu hätälääkitys (ks. 5.5 [hätälääkitys](#)). Hoitolaukkuun kuuluu myös kertaluonteisesti ilman potilaskohtaista lääkärin määräystä annosteltavat lääkkeet ([Epipen, Adrenalin 1 mg/ml ja naloksoni 0,4 mg/ml](#)). Hoitolaukku sisältää seuraavat lääkkeet:

7.5 Hätälääkitys

Palliatiivisilla potilailla ja saattohoitopotilailla voi joissakin tilanteissa tulla äärimmäisen sietämättömiä oireita, joiden hoitoon käytetään nopeavaikutteisen rauhoittavan lääkkeen ja nopeavaikutteisen kipulääkkeen yhdistelmää. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi verensyöksy tai tukehtuminen, mutta saattohoitopotilaalla myös mikä tahansa äärimmäisen sietämättömäksi koettu oire voi olla hätälääkityksen aihe. Kotisairaalan sairaanhoitaja voi antaa hätälääkityksen em. tilanteissa ilman erillistä määräystä kotisairaalan lääkärin hyväksymän [erillisohjeen](#) mukaan.

7.6 Verensiirto

Verensiirto voidaan toteuttaa kotona palliatiivisen hoidossa olevalle potilaalle (ks. [Punasolutiputukset kotisairaalassa -ohje](#)). Potilaan tulee olla saanut aikaisemmin vähintään yksi verensiirto sairaalaolosuhteissa. Verensiirron aikana potilas ei saa olla kotona yksin, vaan paikalla on oltava joku aikuinen koko verensiirron ajan. Asumispalveluyksikössä voidaan toteuttaa verensiirto hoitohenkilöstön ollessa paikalla. Verensiirron ajaksi potilaille annetaan kotiin EpiPen®-kynä sekä ohjeet anafylaktisen reaktion varalle.

8 Hoitotarvikkeet

8.1 Hoitolaukku

Työvuorossa oleva hoitaja tarkistaa, että laukusta löytyvät listalla olevat hoitotarvikkeet (ks. kotisairaalan hoitolaukun sisältö). Vuoron aikana käytetyt tuotteet täydennetään heti laukkuun. Laukun siistinä pitäminen on jokaisen hoitajan vastuulla. Hoitolaukun sisälle laitettava lääkelaukku säilytetään lääkehuoneessa (kulunvalvonta). Kotisairaalan hoitotarvikkeet tilataan osaston tilauksen yhteydessä.

8.2 Laboratoriopakki

Kotisairaalan laboratoriopakkin (ks. laboratoriopakkin sisältö) siistinä pitäminen ja tarvittavien välineiden tarkastaminen sekä täyttäminen kuuluu vuorossa olevan hoitajan vastuulle. Tarvikkeet tulevat Fimlabin kautta ja niitä täydennetään osastolla säilytettävistä laboratoriovälineistä.

8.3 Vieritestilaitteet

xx kotisairaalan käytössä ovat seuraavat vieritestilaitteet:

1. QuikRead Go pika-CRP/pika-Hb ([laitteen käyttöohjeet](#))

8.4 Happirikastin

Palliativisen hoitolinjan potilaille voidaan viedä lyhytaikaiseenkin käyttöön (esim. keuhkoinfektion ajaksi) happirikastin kotiin. Happirikastimen toimituksesta ja palautuksesta sovitaan keuhkopoliklinikan hoitajan kanssa. [Ohje.](#)

8.5 Apuvälineet

Tarvittavat apuvälineet (sängyt, suihkutuolit, rollaattorit, pyörätuolit ym.) tulevat apuvälinelainaamon kautta. Kotisairaala tai osasto tekee yhteistyötä fysioterapian kanssa apuvälinetarpeen arvioimiseksi.

Kotisairaalapotilaiden kipupumput, tippalaskurit, ravitsemuspumput ja tippatelineet tulevat osastolta.

9 Kirjaaminen ja tilastointi

7.1 LC

7.2 Mediatri

Potilastietojärjestelmässä kirjataan kotisairaalan roolilla. Hoitotyön kirjaaminen tehdään hoitokertomukseen (HOKE). Mallipohjia infektiopotilas/pitkäaikaispotilas on käytettävä.

VALITSE MALLIPOHJA

Aloituspäivä: 22.6.2023

Mallipohja (3/28):

koti

- » KOTISAIRAALA INFektion HOITO
- » KOTISAIRAALA JATKOHOITO
- » KOTISAIRAALA PITKÄAIKAISPOTILAAN HOITOSUUNNITELMA

Lääkäri kirjaa **KOTISA/YLE**-lehdelle. KoHTA-käynnit [kirjataan HOIYHT](#)-lehdelle.

Käynnit ohjelmoidaan aina kotisairaalan **ajanvarauskirjoille**. Käytössä ovat aamu-, iltaja yökirja, soittolistan kirja sekä lääkärin kirja. Käytössä on myös päiväkohtainen yhdistelmäkirja, jossa näkyy aamu, ilta, yö ja lääkärin kirjat samassa näkymässä.

Ajanvaraus

[Usea varaus] [Moniajanvaraus] [Varauksen lopetus] : Asiakas Ajanvarauskirja Pöytäpinta Merkitö Käyttäjä Korostus Ajan haku Ajan varaus

Kotisairaala varaukset - ma 2.10.23				
	Kotisairaala aamukirja	Kotisairaala iltakirja	Kotisairaala yökirja	Kotisairaala lääkärin
	ma 2.10.23	ma 2.10.23	ma 2.10.23	ma 2.10.23
	** 7 kosai, Kh22	** 7 kosai, Kh22	** 7 kosai, Kh22	** 7 kosai, Kh22
	* Okotis 7:00-15:00/30	* Okotis 14:00-22:00/30		** Okotis 8:00-15:30
	7:00	14:00	21:00	8:00
	7:30	14:30	21:15	8:30
	8:00	15:00	21:30	9:00
	8:30	15:30	21:45	9:30
	9:00	16:00	22:00	10:00
	9:30	16:30	22:15	10:30
	10:00	17:00	22:30	11:00
	10:30	17:30	22:45	11:30

Vuorossa olevan hoitajan tehtävä on huolehtia käyntien ohjelmointi ja varaukset on tarkistettava jokaisen vuoron jälkeen. Potilaat kirjataan sisään **paikkakartalle**. Kaikki potilaat, joihin on säännöllinen hoitokontakti, sisäänkirjataan. Omien

asumispalveluyksiköiden asukkaita ei voi sisäänkirjata kotisairaalan osastokartalle, ostopalveluyksiköiden asukkaat voi.

Hoidon loputtua tehdään hoitotyön yhteenveto HOKE:ssa. Potilas kirjataan ulos osastokartalta. Hoidon loppumisesta kirjataan tieto lääkärin ajanvarauskirjalle ja lääkäri tekee epikriisin.

Tiivistelmä-lehdelle kirjataan kotisairaalan yhteystiedot, jotta tieto hoitokontaktista välittyy muille yhteistyötahoille. **Riskitietoihin** kirjataan hoidon linjaukset ja rajaukset sekä hoitosuunnitelman sijainti.

Elämän loppuvaiheen ennakoiva hoitosuunnitelman sijainti kirjataan riskitietoihin, esimerkiksi ”KOTISA 23.4.23”.

9.1 Fraasipaketit

Kirjaamisessa käytetään hyväksi fraasipaketteja. Elämän loppuvaiheen ennakoivaan hoitosuunnitelmaan on fraasipaketti ”palliativinen hoito”, jota käyttää pääasiassa lääkäri. KoHTA -käynneille on omat [fraasipaketit](#) puheluille sekä käynneille. Palliativisen potilaan kotikäynnille on tehty fraasipaketti, jossa on valmiina WPA44. Toistaiseksi koodit eivät nouse tilastointi-ikkunaan seuraaviin tilastointeihin, joten ne on tehtävä jokaisella käynnillä HOIYH lehdelle.

Fraasit (HOIYHT)

The screenshot shows a search interface with a search bar containing 'Palliativinen kotikäynti'. Below the search bar, there are filters for 'Omat (0)', 'Yksikön (9)', and 'Organisaatio'. A tree view on the left shows a hierarchy of terms under 'Yleiset' and 'HOIYHT'. The 'HOIYHT' section includes: KoHTA-Käynti Haava, KoHTA-Käynti Suprapubisen katet, KoHTA-Käynti Tapaturma, KoHTA-Käynti Virtsaampi/ katetri, KoHTA-Käynti Yleisoire, and KoHTA-PUHELU. The main content area shows a table with the following data:

Toimenpide	WPA44	Toimenpideluokitus (THL)
	Sairaanh. kotikäynti pal. hoidon toteuttamiseksi /n	

9.2 Tilastointi

Käynneissä, puheluissa ja etähoivan kontakteissa on pakollista tilastoida diagnoosi ja käyntisyys (ICPC2). Kun käyntisyys on kertaalleen kirjattu kertomuslehdelle, nousee se tilastointi-ikkunan alavetovalikkoon jatkossa kaikille hoitajille. [Ohje.](#)

Katso erillinen ohje.

9.3 Palliativiset toimenpidekoodit

Palliativisen potilaan kohdalla käytetään palliativisen hoidon [toimenpidekoodeja](#). Koti-sairaaloiminnassa käytössä on yleisimmin **palliativisen hoitotyön suunnitelman laatiminen WPA11, sairaanhoitajan kotikäynti palliativisen hoidon toteuttamiseksi WPA44** sekä **palliativinen hoitoneuvottelu WPA15**. Kun koodi on kirjattu HOIYH, siir-tyy se tilastointiin. [Kirjaamisohje](#).

- WPA10 Ennakoiva palliativisen hoidon hoitosuunnitelma
- WPA11 Palliativisen hoitotyön suunnitelman laatiminen
- WPA12 Tapaaminen läheisten tukemiseksi potilaan kuoleman jälkeen
- WPA13 Palliativinen konsultaatio
- WPA14 Moniammatillinen palliativisen hoidon suunnittelukokous
- WPA15 Palliativinen hoitoneuvottelu potilaan ja läheisten kanssa
- WPA16 Laaja-alainen vaativa palliativinen oirearvio/ hoito
- WPA20 Pahanlaatuisen suolitukoksen palliativinen hoito
- WPA40 Yksilökeskeinen psykososiaalinen selvitys palliativisessa hoidossa
- WPA41 Psykososiaalinen keskustelutuki palliativisessa hoidossa
- WPA42 Perhekeskeinen psykososiaalinen selvitys palliativisessa hoidossa
- WPA43 Lääkärin kotikäynti palliativisen hoidon toteuttamiseksi
- WPA44 Sairaanhoitajan kotikäynti palliativisen hoidon toteuttamiseksi
- WPA45 Jatkuva lääkeinfuusio palliativisessa hoidossa
- WPB10 Saattohoitopäätöksen tekeminen
- WPB11 Palliativinen sedaatio

Lisätietoa: [Palliativisen hoidon toimenpidekoodit \(Innokylä\)](#)

10 Kotisairaalan maksut ja laskutusohje

• Lääkärin/hammaslääkärin kotikäynti	19,20 € /käynti
• Muun henkilön suorittama kotikäynti	12,20 € /käynti
• Kotikäyntejä 2 tai enemmän/vrk	22,80 €/vrk

Maksua ei peritä, kun

- asiakas on säännöllisen kotihoidon asiakas
- asiakas on lyhytaikaisessa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa
- asiakas on ikääntyneiden ympärivuorokautisessa asumispalvelussa
- tilapäinen kotisairaalahoido kestää yli kaksi kuukautta (asiakasmaksulaki 7 c §)

Tilapäisen kotisairaalahoidon kestäessä yli kaksi (2) kuukautta (asiakasmaksulaki 7 c §) asiakasmaksuihin sovelletaan säännöllisen kotihoidon maksuja, jolloin kotisairaalamaksut muuttuvat kotona annetun palvelun hoitotuntien ja asiakkaan maksukyvyyn mukaiseksi kuukausimaksuksi. Maksukatton täyttymisen jälkeen tilapäinen kotisairaalahoido on asiakkaalle maksuton.

Kotisairaalahoidosta potilaalta perittävä maksu sisältää:

- Kotisairaalan henkilökunnan käynnit
- Lääkehoidon, jota tarvitaan potilaan akuutin kotisairaalan johtaneen sairauden takia (esim. suonensisäinen antibiootti, muu lääkehoito, akuuttiluonteinen kipulääkitys)
- Potilaan tarvitsemat hoitotarvikkeet ja apuvälineet samalla tavalla kuin kotihoitossa olevilla (esim. vaipat, avannevälineet, haavanhoitotarvikkeet)
- Kotisairaalan lääkärin määräämät tutkimukset (esim. laboratorio- ja röntgen)
- Kotisairaalan lääkärin määräämät vitamiini-, neste- ja ravintovalmisteet, jotka annostellaan suonensisäisesti tai lihakseen pistettynä

Kotisairaalahoidosta perittävä maksu ei sisällä:

- Potilaan pysyvää lääkitystä (ennen kotisairaalahoidoa aloitettuja reseptilääkkeitä, kotisairaalahoidon aikana määrättävää uutta pitkäaikaiseksi tai pysyväksi jäävää lääkitystä tai muuta kuin kotisairaalamaksuun sisältyvää lääkitystä)
- Muita kuin kotisairaalan lääkärin määräämiä laboratorio-, röntgentutkimuksia
- Tutkimuksia sairaalan poliklinikalla tai sote-keskuksessa
- Kuljetuksia sairaalasta kotiin tai muita kotisairaalahoidon aikana tapahtuvia kuljetuksia

Tarvittaessa lisätietoja saa palliatiivisen keskuksen kotisairaalan sihtereiltä.

[Keski-Suomen hyvinvointialue Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut Pelastustöiden asiakasmaksut 1.1.2023 alkaen](#)

11 Yhteistyötahoja

- Sairaala Novan päivystys 24/7
- Sairaala Novan vastuuhoitaja
- Kenttäjohtaja
- Sairaala-apteekki
 - Lääketoimitus
 - Lääkevalmistus
- Fimlab p. arkisin 7–16

- Syöpäyhdistyksen neuvontahoitajat:
 - Elina Valkonen,
 - Virpi Legra,

- Sairaalapappi, p.
- Päivystävä sairaalapappi (Nova, Kyllö, kotisairaala) 8–22
- Perheterapeutti Pirjo Salminen

- [Vainajankuljetus](#) Sinervän Kivituote Oy (päivystys 24/7)
 - JKL, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Uurainen
 - Keuruu, Multia

- Kriisinumeroit
 - [Keski-Suomen sosiaali- ja kriisipäivystys](#) 24/7
 - Kriisikeskus Mobile